

ЎЗБЕКИСТОНДА ФОЙДА СОЛИҒИ ТУШУМЛАРИНИНГ ЎСИШИ ВА ФИСКАЛ КОНЦЕНТРАЦИЯ ХАВФИ: СОЛИҚ БАЗАСИНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ЙЎЛЛАРИ

Хужамурадов Аброрбек Рўзимурат ўғли

Тошкент давлат Иқтисодиёт университети

мустақил изланувчиси

Маматкулов Салимжон Рахмонкулович

Тошкент давлат Иқтисодиёт университети

мустақил изланувчиси

Аннотация. Мақолада Ўзбекистонда фойда солиғи тушумларининг 2017–2026 йиллардаги динамикаси, унинг ялпи ички маҳсулот ва давлат бюджети даромадларидаги улуши, бевосита солиқлар таркибидаги ўрни ҳамда тушумларнинг йирик солиқ тўловчиларда концентрациялашуви таҳлил қилинади.

Ҳисобот маълумотларига кўра, фойда солиғи 2017 йилдаги **2 161,0 млрд.сўмдан** 2025 йилда **72 337,0 млрд.сўмгача** ошган. Шу билан бирга, 2025 йилда НКМК ва ОКМК ҳиссаси фойда солиғи тушумларининг 60,6 фоизини ташкил этгани мазкур манбанинг ресурс конъюнктурасига сезгирлигини кучайтиради.

Мақолада қўшимча бюджет даромадларини ставка ошириш ҳисобига эмас, балки солиқ базасини диверсификация қилиш, имтиёзларни даврий баҳолаш, зарарларни кейинги даврларга ўтказиш механизмини рискка асосланган ёндашув билан такомиллаштириш, капитал даромадларини қамраб олиш ва солиқ маъмуриятчилиги сифатини ошириш орқали шакллантириш ёндашуви асосланади.

Калит сўзлар: фойда солиғи, бевосита солиқлар, бюджет даромадлари, солиқ базаси, фискал концентрация, йирик солиқ тўловчилар, солиқ имтиёзлари, солиқ хавфи, диверсификация, солиқ маъмуриятчилиги.

КИРИШ

Давлат молиясининг барқарорлиги солиқ тушумларининг нафақат ҳажми, балки уларнинг манбалари қанчалик диверсификация қилингани билан ҳам белгиланади. Бир ёки бир нечта йирик тўловчига ортиқча боғлиқлик бюджет режалаштиришда қўшимча хавф туғдиради: муайян тармоқда нархлар пасайиши, экспорт конъюнктурасининг ёмонлашуви ёки йирик корхона молиявий натижаларининг ўзгариши солиқ тушумларига тез таъсир қилиши мумкин. Шу жиҳатдан фойда солиғи бир вақтнинг ўзида юқори фискал салоҳият ва юқори циклик сезгирликка эга бўлган солиқ ҳисобланади.

Ҳисоботда бевосита солиқлар назарияси даромад ва фойдага солиқ солишнинг бюджет даромадларини шакллантириш, ресурсларни қайта тақсимлаш ва иқтисодий рағбатларга таъсирини биргаликда баҳолаш зарурлигини таъкидлайди. Мақоланинг мақсади — ҳисоботдаги эмпирик маълумотларга таянган ҳолда фойда солиғи тушумларининг таркибий ўзгаришини баҳолаш, концентрация хавфини очиқ бериш ва ставка оширмасдан солиқ базасини барқарор кенгайтириш бўйича амалий йўналишларни таклиф қилишдан иборат.

ФОЙДА СОЛИҒИНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШНИНГ НАЗАРИЙ ВА МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ

Фойда солиғи корхонанинг молиявий натижасига боғлангани учун иқтисодий циклга истеъмол солиқларига нисбатан тезроқ жавоб беради. Иқтисодий ўсиш, экспорт нархларининг ошиши ва рентабелликнинг яхшиланиши солиқ базасини кенгайтиради; пасайиш даврида эса фойданинг қисқариши, зарарларнинг кўпайиши ва инвестиция харажатларининг ўсиши тушумларни камайтиради. Шу боис фойда солиғини баҳолашда бир йиллик тушум ҳажмининг ўзи етарли эмас. Таҳлилда

камида тўртта мезон — динамика, ЯИМдаги улуш, бюджетдаги улуш ва тўловчилар бўйича концентрация бир вақтда кўриб чиқилиши лозим.

Классик солиқ назариясида адолат, аниқлик, қулайлик ва иқтисодий самарадорлик тамойиллари солиқ тизимини баҳолашнинг асосий нуқталари сифатида шаклланган. Неоклассик ва оптимал солиқ ёндашувлари эса солиқ ставкалари иқтисодий қарорларга таъсир қилишини, ортиқча солиқ юки инвестиция, меҳнат ва капитал ҳаракатига салбий рағбатлар бериши мумкинлигини кўрсатади. Шу нуқтаи назардан фойда солиғидан кўшимча тушум олишда энг осон кўринадиган ечим — ставкани ошириш — ҳар доим ҳам энг самарали ечим бўлавермайди.

Мақолада ҳисоботнинг “энг кам ижтимоий-иқтисодий зарар билан кўшимча бюджет даромадлари манбаларини аниқлаш” ёндашуви қабул қилинган. Ушбу ёндашувда биринчи вазифа солиқ базасидаги номутаносиблик ва йўқотишларни аниқлаш, иккинчи вазифа тўловчилар доирасини соғлом тарзда кенгайтириш, учинчи вазифа эса маъмурий сифатни оширишдан иборат. Бунда солиқ юкини кескин кўтариш эмас, мавжуд базадан самарали фойдаланиш устувор ҳисобланади.

Таҳлил учун **2017–2025 йиллар** факт маълумотлари ва 2026 йил прогноз кўрсаткичларидан фойдаланилди. Фойда солиғи тушумларининг йиллик ўсиши, ЯИМга ва бюджет даромадларига нисбати, бевосита солиқлар таркибидаги улуши ҳисобланди. Шунингдек, НКМК ва ОКМКнинг фойда солиғидаги ҳиссаси концентрация индикатори сифатида қўлланилди. Бу кўрсаткич фойда солиғининг қай даражада кенг тўловчилар базасига таянганини ёки аксинча, тор доирадаги йирик корхоналар натижасига боғлиқлигини ифодалайди.

Фойда солиғи тушумлари динамикаси

1-жадвал. Фойда солиғи тушумларининг асосий кўрсаткичлари

Йил	Тушум, млрд сўм	Йиллик ўсиш, %	ЯИМга нисбатан, %	Бюджетдаги улуши, %
2017	2 161,0	—	0,58	4,35
2019	16 360,7	398,41	2,64	14,59
2021	38 363,3	33,61	4,45	23,28
2023	40 778,9	8,31	3,23	17,60
2025	72 337,0	37,35	3,91	20,11
2026 прогноз	64 512,6	−10,82	2,97	17,49

Жадвалдан кўринадики, фойда солиғи тушумлари 2017 йилда 2 161,0 млрд сўмни ташкил этган бўлса, 2025 йилга келиб 72 337,0 млрд сўмга етган. Бу номинал жihatдан 33 баравардан ортиқ ўсишни англатади. Энг кескин ўзгариш 2019 йилда кузатилган: тушум 2018 йилга нисбатан 398,41 фоизга кўпайиб, 16 360,7 млрд сўмни ташкил этган. Кейинги 2020 ва 2021 йилларда ҳам юқори ўсиш сақланиб, фойда солиғининг бюджет тизимидаги аҳамияти сезиларли кучайган.

2017 йилда фойда солиғининг ЯИМга нисбати атиги 0,58 фоиз бўлган. 2020 йилда бу кўрсаткич 4,07 фоизга, 2021 йилда 4,45 фоизгача кўтарилган. 2022–2024 йилларда нисбат бироз пасайган бўлса-да, 2025 йилда 3,91 фоизни ташкил этган. Бюджет даромадларидаги улуш ҳам худди шундай таркибий ўзгаришни кўрсатади: 2017 йилда 4,35 фоиздан 2021 йилда 23,28 фоизгача кўтарилган, 2025 йилда эса 20,11 фоиз даражасида шаклланган.

ТУШУМЛАР ЎСИШИНING БОСҚИЧЛАРИ ВА ЦИКЛИК СЕЗГИРЛИК

1-расм. Фойда солиғи тушумлари динамикаси

Расм фойда солиғида учта шартли босқични ажратиш имконини беради. Биринчи босқич — 2017–2018 йиллар: тушумлар нисбатан паст базага эга. Иккинчи босқич — 2019–2021 йиллар: кескин сакраш ва фойда солиғининг бюджетдаги роли тез кенгайган давр. Учинчи босқич — 2022–2026 йиллар: умумий юқори база сақланган ҳолда ўсиш суръатлари нотекислашган, 2022 йилда пасайиш, 2023–2025 йилларда тикланиш ва 2026 йил прогнозиди яна қисқариш кузатилмоқда.

Бундай нотекис динамика фойда солиғининг иқтисодий циклга ва айрим тармоқлар молиявий натижаларига юқори сезгирлигини тасдиқлайди. Фойда солиғи базаси корхонанинг даромади билан харажати ўртасидаги фарққа боғлиқ бўлгани учун тушумлар айланма ёки истеъмол солиқларига нисбатан тез ўзгариши мумкин. Хомашё нархлари, экспорт тушумлари, валюта курси, инвестиция харажатлари ва амортизация сиёсати каби омиллар фойда миқдорини, шу орқали солиқ базасини ўзгартиради.

Фискал режалаштириш учун бу ҳолат икки хулосани беради. Биринчидан, юқори ўсиш давридаги тушумларни доимий база сифатида қабул қилиш эҳтиёткорликни талаб қилади. Иккинчидан, прогнозлашда йирик тўловчиларнинг молиявий натижалари ва ресурс нархлари бўйича сценарий таҳлили қўлланилиши мақсадга мувофиқ. Акс ҳолда бир неча йирик корхона фойдасининг пасайиши бюджет прогнозиди сезиларли оғишларни келтириб чиқариши мумкин.

2-расм. Фойда солиғининг ЯИМ ва бюджет даромадларидаги улуши¹

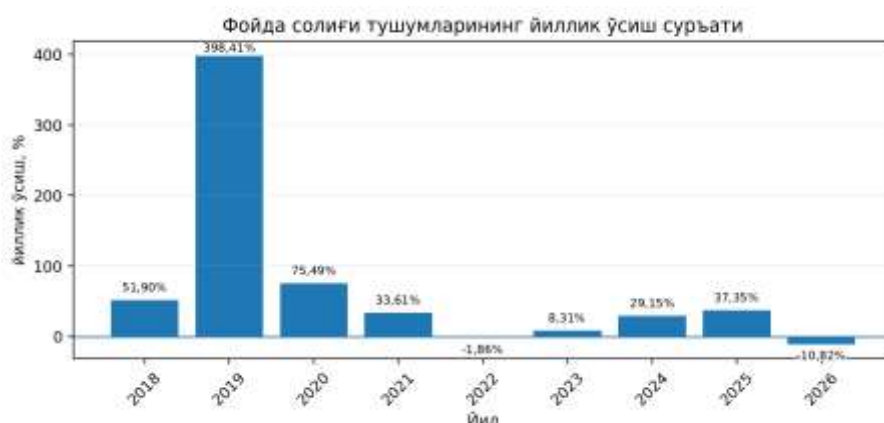
Фойда солиғи тушумининг абсолют ўсиши унинг иқтисодиёт ва бюджетга нисбатан аҳамияти қанчалик ўзгарганини тўлиқ кўрсатмайди. Шу боис нисбий кўрсаткичлар муҳим. 2019 йилдан бошлаб фойда солиғининг ҳам ЯИМдаги, ҳам бюджет даромадларидаги улуши кескин ошган. 2021 йилда ЯИМга нисбатан 4,45 фоиз ва бюджетда 23,28 фоизлик энг юқори кўрсаткич қайд этилган. Бу ҳар тўрт-беш сўм бюджет даромадининг тахминан бир сўми фойда солиғи ҳисобига шаклланган давр бўлганини аңлатади.

Бу ўзгаришлар фойда солиғи бюджет учун стратегик аҳамиятга эга эканини, лекин унинг салмоғи йилма-йил сезиларли тебранишини кўрсатади. Бюджет барқарорлиги нуқтаи назаридан мақсад фойда солиғининг улушини доимо ошириш эмас, балки тушумларни прогноз қилинадиган ва кенг базага таянган ҳолда шакллантиришдир. Солиқ базаси тармоқ ва тўловчилар кесимида диверсификация қилинса, ҳатто умумий ставка ўзгармаган ҳолда ҳам тушумнинг барқарорлиги ошиши мумкин.

ЙИЛЛИК ЎСИШ СУРЪАТЛАРИ: ЮҚОРИ НАТИЖА ВА ЮҚОРИ ЎЗГАРУВЧАНЛИК

¹ Статистика қўмитаси ва солиқ қўмитаси маълумотлари асосида тайёрланди

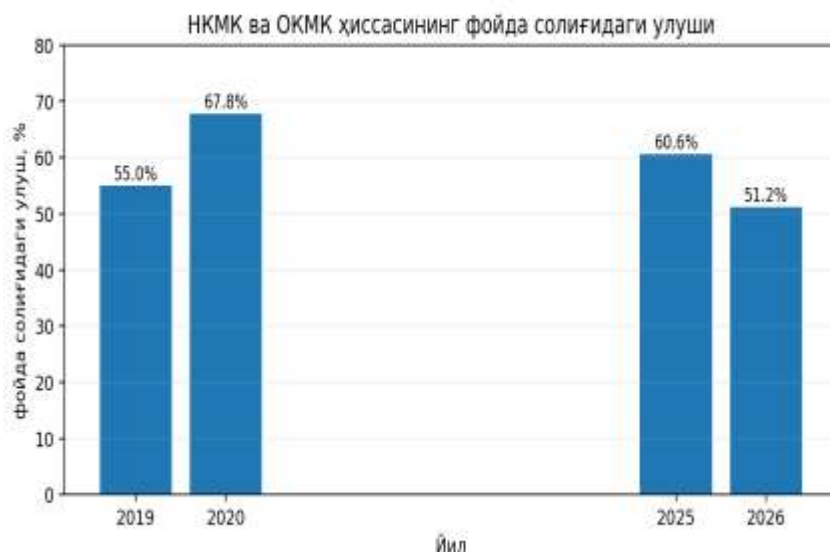
3-расм. Фойда солиғи тушумларининг йиллик ўсиш суръати

2019 йилдаги 398,41 фоизлик ўсиш фойда солиғи базасида туб таркибий ўзгариш бўлганини кўрсатади. 2020 йилда 75,49 фоиз, 2021 йилда 33,61 фоиз ўсиш қайд этилган. Кейин 2022 йилда 1,86 фоизлик пасайиш, 2023 йилда 8,31 фоизлик мўътадил ўсиш, 2024 йилда 29,15 фоиз ва 2025 йилда 37,35 фоиз ўсиш кузатишган. 2026 йил прогнозида эса 10,82 фоизлик камайиш назарда тутилган.

Шу турдаги амплитуда фойда солиғини «юқори даромадли, аммо ўзгарувчан» манба сифатида баҳолашга асос беради. Бюджет даромадлари базасини мустаҳкамлашда ўзгарувчанликни камайтириш тушум ҳажмини кўпайтириш каби муҳим вазифадир. Агар ўсиш асосан бир нечта йирик экспортёр ёки ресурс корхоналари ҳисобига таъминланса, юқори йиллик ўсиш бюджет сифатининг яхшиланиши эмас, балки концентрациянинг кучайишини ҳам англатиши мумкин.

4-расм. НКМК ва ОКМКнинг фойда солиғи тушумларидаги улуши²

2-жадвал. 2025 йилда фойда солиғи тушумларининг тўловчилар бўйича тақсимооти³

Тўловчилар гуруҳи	Миқдор, млрд сўм	Улуш, %
НКМК ва ОКМК	43 866,7	60,6
Бошқа тўловчилар	28 470,2	39,4
Жами	72 337,0	100,0

Ҳисоботда фойда солиғи бўйича энг муҳим таркибий муаммо сифатида фискал концентрация қайд этилган. НКМК ва ОКМКнинг ҳиссаси 2019 йилда 55,0 фоизни, 2020 йилда 67,8 фоизни ташкил этган. 2025 йилда бу кўрсаткич 60,6 фоиз ёки 43 866,7 млрд сўм бўлган. Бошқа барча тўловчилар ҳиссаси эса 39,4 фоиз — 28 470,2 млрд сўмга тенг.

² Иқтисодиёт ва молия вазирлиги маълумотлари асосида

³ Иқтисодиёт ва молия вазирлиги маълумотлари асосида

Демак, фойда солиғи тушумининг ярмидан кўпи икки йирик тоғ-кон корхонасига боғланган. Бу бюджет даромадларини металл нархлари, экспорт бозорлари ва мазкур корхоналар молиявий натижаларига сезгир қилади. 2026 йилда фойда солиғи тушумининг пасайиши кутилмоқда ва ҳисобот бу ҳолатни асосан йирик корхоналар ҳиссасининг 51,2 фоизгача тушиши билан боғлайди. Концентрация қисқариши узоқ муддатда ижобий таркибий ўзгариш бўлиши мумкин, лекин қисқа муддатда у тушум камайиши билан бирга келмоқда.

5-расм. Фойда солиғининг бевосита солиқлар таркибидаги ҳисобланган улуши

Манба: ҳисоботдаги бевосита солиқлар ва фойда солиғи тушумлари асосида муаллиф ҳисоб-китоби.

Ҳисобот маълумотларига кўра, бевосита солиқлар 2017 йилда 11 539,4 млрд сўмдан 2025 йилда 117 841,2 млрд сўмгача ошган. Фойда солиғи ушбу гуруҳдаги асосий ўсиш драйверига айланган. Муаллиф ҳисоб-китобига кўра, 2017 йилда фойда солиғининг бевосита солиқлар таркибидаги улуши 18,7 фоиз бўлган бўлса, 2019 йилда 51,7 фоизга, 2020 йилда 63,5 фоизга, 2021 йилда 65,1 фоизга кўтарилган. 2025 йилда бу кўрсаткич 61,4 фоизни ташкил этган.

Фойда солиғининг бевосита солиқлар ичида бундай катта улушга эга бўлиши унинг аҳамиятини оширади, бироқ концентрация хавфини ҳам бевосита солиқлар блокига «олиб киради». Яъни икки йирик корхонанинг молиявий натижаси пасайса,

бу нафақат фойда солиғига, балки бевосита солиқлар бўйича умумий кўрсаткичларга ҳам сезиларли таъсир қилади. 2026 йилда бевосита солиқлар жами 1,31 фоизга камайиши прогноз қилинган бўлиб, ҳисобот бу ўзгаришни деярли тўлиқ фойда солиғи прогнозининг пасайиши билан изоҳлайди.

ФОЙДА СОЛИҒИ БАЗАСИНИ КЕНГАЙТИРИШДА АСОСИЙ РЕЗЕРВЛАР

Ҳисобот қўшимча даромад имкониятини ставка оширишдан кўра база диверсификацияси билан боғлайди. Бу ёндашув иқтисодий жиҳатдан муҳим, чунки ставка кўтарилиши дарҳол ҳисоб-китобда қўшимча тушум берадигандек кўринса-да, амалда солиқ тўловчиларнинг хулқ-атвори ўзгариши, инвестиция қарорлари кечиқиши, харажатларни бошқа даврларга суриш ёки солиқ режалаштириш фаоллашиши мумкин. База кенгайиши эса бир хил ставка шароитида кўпроқ иқтисодий фаолиятни солиққа тортиш майдонига жалб қилади.

Биринчи резерв — солиқ имтиёзларини даврий ва натижага йўналтирилган баҳолаш. Имтиёз иқтисодий мақсадга хизмат қилмаса ёки ундан фойдаланувчи субъектнинг қўшимча инвестиция, иш ўрни, экспорт ёки технологик янгиланиш каби натижаси бюджет йўқотишини оқламаса, бундай имтиёзни қайта кўриб чиқиш зарур. Бунда барча имтиёзларни бирданига бекор қилиш эмас, балки уларнинг «солиқ харажати» қийматини очик ҳисоблаш ва мақсадли индикаторлар билан таққослаш мақбул.

Иккинчи резерв — зарарларни кейинги даврларга ўтказиш механизмини рискка асосланган тарзда назорат қилиш. Зарарни келгуси фойдадан чегириш бизнес цикли ва инвестиция лойиҳалари учун иқтисодий мантиққа эга. Аммо узок йиллар давомида доимий зарар кўрсатиш, боғлиқ шахслар билан операциялар, трансферт нархлари ёки молиялаштириш харажатлари орқали солиқ базасини сунъий қисқартириш хавфи бўлса, солиқ органи риск мезонлари асосида чуқур таҳлил

ўтказиши лозим. Мақсад қонуний зарарни чеклаш эмас, сунъий база эрозиясини аниқлашдир.

Учинчи резерв — капитал даромадлари ва активлар билан операциялардан олинadиган фойдани тўлиқроқ қамраб олиш. Корпоратив активлар, улушлар, қимматли қоғозлар, кўчмас мулк ва бошқа капитал операцияларида солиқ базасини аниқлаш қоидалари шаффоф ва изчил бўлиши керак. Бу ерда ҳам ставкани оширишдан кўра битимларнинг ҳақиқий иқтисодий мазмунини тўғри идентификация қилиш ва маълумот алмашинувини кучайтириш самаралироқ бўлиши мумкин.

Тўртинчи резерв — рақамли маъмуриятчилик. Электрон ҳисоб-фактуралар, банк ва божхона маълумотлари, онлайн касса ва шартномавий маълумотларни риск таҳлилига боғлаш орқали даромад ва харажатларнинг мантиқий мутаносиблигини автоматик текшириш мумкин. Рақамлаштиришнинг мақсади текширувлар сонини кўпайтириш эмас, юқори хавфли ҳолатларни аниқроқ саралаш ва ҳалол тўловчилар учун маъмурий юкни камайитиришдан иборат бўлиши лозим.

ФОЙДА СОЛИҒИ БЎЙИЧА СИЁСАТНИ БАҲОЛАШ УЧУН ТАКЛИФ ЭТИЛАЁТГАН ИНДИКАТОРЛАР

Фойда солиғи маъмуриятчилигини баҳолашда фақат «режа бажарилиши» кўрсаткичига таяниш етарли эмас. Режа макроиқтисодий шароит, йирик тўловчилар фойдаси ва бир марталик омиллар ҳисобига ҳам бажарилиши мумкин. Шу боис сифат индикаторлари тизимини шакллантириш мақсадга мувофиқ. Биринчи индикатор — концентрация коэффиценти. У энг йирик тўловчиларнинг жами фойда солиғидаги улушини кўрсатади. 2025 йилда икки йирик тоғ-кон корхонасининг 60,6 фоизлик улуши юқори концентрация мавжудлигини кўрсатади.

Тўртинчи индикатор — солиқ имтиёзларининг фискал қиймати. Ҳар бир имтиёз бўйича потенциал йўқотилган тушум ҳисобланиб, унга мос иқтисодий натижа ўлчанса, имтиёзлар портфелини далилларга асосланган ҳолда бошқариш мумкин.

Бешинчи индикатор — узоқ муддат зарар кўрсатувчи корхоналар улуши. Бу кўрсаткичнинг ўсиши иқтисодий муаммоларни ҳам, солиқ базасини қисқартиришга қаратилган рискларни ҳам англатиши мумкин. Шунинг учун у автоматик жазо эмас, риск сигнали сифатида қаралиши лозим.

Олтинчи индикатор — текширувларнинг натижадорлиги ва ихтиёрий риоя даражаси. Агар рақамли риск таҳлили яхшиланса, текширувлар сони камайган ҳолда аниқланган қонунбузилишлар улуши ва ихтиёрий тузатилган ҳисоботлар миқдори ошиши мумкин. Бу маъмурий самарадорликнинг муҳим белгиси ҳисобланади. Еттинчи индикатор — 2026 йил прогнозидаги каби йирик тўловчилар ҳиссаси пасайганда бошқа тўловчилар базаси қанчалик тез ўсиши. Бу диверсификация сиёсатининг амалдаги натижасини кўрсатади.

ХУЛОСА ВА ТАКЛИФЛАР

Таҳлил натижалари Ўзбекистонда фойда солиғи 2017–2025 йилларда бюджет даромадларининг энг тез ўсган ва стратегик аҳамияти ошган манбаларидан бирига айланганини кўрсатди. Тушум 2 161,0 млрд сўмдан 72 337,0 млрд сўмгача кўпайган, бюджет даромадларидаги улуш 4,35 фоиздан 20,11 фоизгача ошган. Бироқ ушбу ижобий динамика юқори концентрация билан бирга кечган: 2025 йилда НКМК ва ОКМК жами фойда солиғи тушумининг 60,6 фоизини шакллантирган. Шу сабабли фойда солиғи бюджет учун катта имконият билан бирга ресурс нархлари ва йирик корхоналар молиявий натижаларига боғлиқ тизимли хавфни ҳам ифодалайди.

2026 йил прогнозида фойда солиғи тушумининг 10,82 фоизга камайиши кутилмоқда. Бу ҳолат юқори тушум йилларида ҳам барқарорлик захирасини яратиш, йирик тўловчилар бўйича сценарийли прогнозлаш ва бошқа тармоқлар ҳисобига солиқ базасини кенгайтириш зарурлигини кўрсатади. Фойда солиғининг бевосита солиқлардаги улуши 2025 йилда 61,4 фоизга етгани мазкур солиқдаги ҳар қандай ўзгариш бевосита солиқлар умумий динамикасига ҳам кучли таъсир қилишини англатади.

Умуман, фойда солиғи бўйича самарали сиёсатнинг асосий мақсади қисқа муддатда максимал тушум олиш эмас, балки ўрта ва узоқ муддатда барқарор солиқ базасини шакллантиришдир. Тушумларнинг тармоқ ва тўловчилар бўйича диверсификацияси, шаффоф имтиёз сиёсати ва рискка асосланган маъмуриятчилик фойда солиғини бюджет учун прогноз қилинадиган, бизнес учун эса нейтралроқ ва адолатлироқ инструментга айлантириши мумкин.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. «Ҳисобот»: Ўзбекистон солиқ тизимида энг кам ижтимоий-иқтисодий зарар билан бюджет даромадларининг қўшимча манбаларини аниқлаш бўйича тадқиқот материаллари. Фойда солиғи ва бевосита солиқлар бўйича 2017–2026 йиллар маълумотлари.
2. Смитх, А. (1776). Ан Инқуирй инто тхе Натуре анд Саусес оф тхе Вэлтх оф Натионс.
3. Рисардо, Д. (1817). Он тхе Принциплес оф Политисал Эсономй анд Тахатион.
4. Миррлеэс, Ж.А. (1971). Ан Эхплоратион ин тхе Тхеорй оф Оптимум Инсоме Тахатион. Тхе Ревиеу оф Эсономис Студиеc, 38(2), 175–208.
5. Сазз, Э. (2001). Усинг Эластиситиес то Дериве Оптимал Инсоме Тах Ратес. Тхе Ревиеу оф Эсономис Студиеc, 68(1), 205–229.
6. ОЭСД (2010). Тах Полиcй Реформ анд Эсономис Гроуtх. Парис: ОЭСД Публишинг.
7. ИМФ (2019). Фиссал Полиcй анд Инсоме Инеқуалитй. Вашингтон, ДС: Интернационал Монетарй Фунд.